
AZERBAYCAN'IN İLK CUMHURBAŞKANI RESULZADE 134 YAŞINDA

01.02.2018

AvazTurk (31 Ocak 2018)

Azerbaycan Milli İstiklal Davasının savunucularından Mehmet Emin Resulzade, Çarlık ve Bolşevik Rusyasına karşı fikirleri ve kalemiyle mücadele etti. Azerbaycan Cumhuriyetinin kurucusu ve ilk Cumhurbaşkanı Resulzade, 1884te Bakü yakınlarındaki Novhanı köyünde dünyaya geldi. 19 yaşında gazeteciliğe başladı. Şark-i Rus, Hayat ve Füyuzat ile Ahmet Ağaoğlunun Irşat ve Terakki gazetelerinde yazdı.

Resulzadenin Hayatı

Mehmet Emin Resulzade, Hacı Molla Ali Ekber adında bir din âliminin oğludur. Annesi Zalkısı Ziynettir. Küçük yaşlarda Arapça ve Farsçayı öğrendi. Eğitim hayatında İsmail Gaspıralının bayraktarlığını yaptığı usûl-i cedit okulları ve eğitim kampanyasına katılarak milli uyanışa büyük destek verdi.

1902de Rus sömürge yönetimine karşı Müslüman Gençlik Teşkilatı adıyla gizli bir örgüt kurdu. Bu dernek faaliyetleriyle Çarlık Rusyasının korkulu rüyası haline geldi. Basın yayın hayatındaki ilk makalesini 1903te Şark-i Rus gazetesinde yayınladı. Bu dönemde on dokuz yaşında olan Resulzade Baküde çıkarılan Hayat ve Füyuzat dergisinde yazarak milli davasını sürdürdü.

Yazarlığının yanında şairliği de bulunan Emin Resulzade, milli olaylar karşısında sessiz kalan aydın ve akrabalarını eleştirdiği şiirlerini yayınladı. 1908- 1910 yıllarında İranda bulundu. Bu sıralarda İranda Avrupa usulünde yayınlanan ilk gazete olan İran-ı Novun başyazarlığını yaptı. İranda kurulan hür ve demokratik bir rejimi kaldıramayan Rusya, İranı işgal etti. Bunun üzerine Resulzade, 1911de İstanbula geldi ve Türk Yurdu dergisinde yazılar yazmaya başladı.İstanbuldaki sürgün hayatı boyunca Ziya Gökalp, Yusuf Akçura, Adalet Ağaoğlu sık sık bir araya geldi. Ziya Gökalpin İslamlaşmak, Türkleşmek, Muasırlaşmak makaleleri Emin Resulzadenin fikir hayatında çok önemli etki bıraktı. Çıkan genel af üzerine Baküye dönen Resulzade, Açık Söz gazetesinde Ziya Gökalpin İslamlaşmak, Türkleşmek, Muasırlaşmak fikirlerini şiddetle savundu.Mehmet Emin Resulzade, daha sonra bu sloganı İslam Ümmetindenim, Türk Ümmetindenim, Garp Ümmetindenim olarak değiştirerek milliyetçilerin kurduğu Müsavat Partisinin programına önsöz yaptı.

Emin Resulzade, Azerbaycan Cumhuriyetinin Bağımsızlık Yolunu Açtı

Rusyada 1917 yılında gerçekleşen ihtilalden sonra Rusya Müslümanlarının toplandığı büyük bir kongre yapıldı. Kongrede Resulzade, cesaret ve özgüvenle Müslüman halklarının savunuculuğunu yaptı.Emin Resulzade, kongrede öneri olarak getirdiği her milletin kendi geleceğini tayin etmesi fikri büyük bir coşkuyla kabul edildi. Bu gelişmeler yaşanırken, Ermenistan, Gürcistan ve Azerbaycan arasında Mavara-yı Kafkasya Federasyonu kuruldu. Azerbaycan federasyon üyeleri Azerbaycan Milli Şurası kabul ederek şuranın başkanlığına Müsavat Partisi lideri Mehmet Emin Resulzade getirildi.28 Mayıs 1918de Tifliste Azerbaycan Misak-ı Millisi ilan edildi. Resulzade, daha sonra Kafkasyanın Rusyadan tamamen ayrılmasını istedi ve iki yıl devam eden bağımsız Azerbaycan Cumhuriyetinin kurucusu ve ilk başkanı oldu.

Kaynak/Source: